Nyolczadik évfolyam. 5-ik szám. Kolozsvártt, 1878. vasárnap január 6.

A „KELET“ előfizetési dija:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapesten zervitatér 5. sz.

Nyiltéri czikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kolozsvár, 1878. jan. 5.

(?) Városunk törvényhatósági vezetésében sajátságos egy irány kezdett bizonyos idő óta uralkodóvá válni. Valami fiskálisi szellem ösmerhető föl ez egész vezetésen, mely egy jól kifundált semmiségi panaszszal ha ismét elől tudja kezdetni az egész pört s igy kilátást tud szerezni magának, hogy még utódja is prokátoroskodhatik ugyanez ügyben, egészen meg van elégedve a sikerrel s a mai nap gondját teljesen kedve szerint odázta el magától. Arról, hogy a város bizonyos kérdésekben nem lehet nyerészkedő pereket folytató egyes fél; arról, hogy a törvényhatóság alkotó elemeit pörölvén, tulajdonképen önmagát gyöngiti s a „perköltségeket“ mindendenesetre ő maga fizeti; arról, hogy a kötáblás törvények fölött vannak az „iratlan“ törvények, melyek minden moralis testületet többre kötelezneknek, mint csak is amazoknak megtartására s hogy ez erkölcsi kötelezettségek nem érnek véget egy prokátor rövid életével, hanem az örök-életre szánt erkölcsi testületek számára mind a végig fönállanak: minderről, mondjuk, a mi törvényhatóságunk vezetésében, ugy látszik, minél kevesebbet gondolkoznak s önelégült mosolylyal diadalmaskodnak, ha egy-egy pört csinálhatnak, ha prokátori fogásokkal végetlenbe nyujthatnak, vagy épen teljesen megbuktathatnak valamely közügyet; ha valamely jogi, vagy akár erkölcsi kötelezettség alól nagy mesterkedéssel kibujhatnak s az oh nép előtt földicsekedhetnek, hogy ennyi és ennyi tehertől mentették meg roskadozó vállait, nem törödve azzal, ha e mentség talán a város moralis reputatiójába, kötelezettségeinek megszegésébe kerül is.

E kesernyés reflexiókra torna-vivodánk ügye inditott, ez ügy, melynek e lap tegnapi számában közreadott okmányszerü története, valóban nem olyan természetü, hogy belőle törvényhatóságunk vezetésére valami ragyogó dicsfény háramoljék. Ime egy város, mely moralis kötelezettségét — egy ily fontos közmivelődési és nemzeti ügy támogatása iránt — jogilag is igérkezik beváltani s mely pár év multán már minden igyekezetét arra fordítja, hogy miként lehetne e jogi kötelezettséget elfurfangoskodni (az erkölcsi kötelezettséget nem is emlitve), hogyan lehetne ez egyletet derekasan lefőzni s babérokat gyüjteni a fiskalisi ügyeskedés számára, appellálva a város érdekeire, a takarékoskodásra s más „közkeletü“ polgári érvényekre. És a miként most a torna-vivoda, ugy fog nemsokára a lövölde és Fröbel-intézet ügye is a maga egész rideg valóságában előttünk feküdni, gyarapitására prokátori hirnevünknek, vesztére az illő humanitarius intézményeknek s jellemzésére törvényhatóságunk vezetésének.

Egy város nehány száz polgára, megértve a kor intő szavát, vallakozik, hogy mint egyének helyt állanak városuk helyett és saját filléreikkel váltják be a város kötelességét. Hogy a tragikomédia még teljesebb legyen: a város igéretekkel csalogatja polgárait a lépvesszőre s midőn aztán az egérfogó szépen becsappan, a törvényhatóság kezeit dörzsölve mosolyog magában a „jó fogás“ fölött s már csak azon töri fejét, hogy miként sajtolhassan még többet ki a törbe ejtettektől.

Mintha csak a szemét-vám haszonbérlőiről volna szó, a kik haszonnyerésre indulva ki, mint jogi személyekkel állanak a törvényhatósággal szemben s ezt a jogvédelem minden eszközének fölhasználására kényszeritik, ha a furfang áldozatául esni nem akar. Mintha nem egy jogilag is kikényszerithető viszony beváltása forogna szóban, holott a város polgárai e jogelőnyeikről lemondva, csak épen az áldozatok árán létesitett közmivelődési intézmények biztositását czélozzák s oly megoldási módozatokat ajánlanak, a melyek mellett mind az ügy, mind a város reputatioja, mind pedig materialis érdeke is legbiztosabban meg van védve.

Nekünk semmi kifogásunk nem lehet az ellen az egyéni kedvtelés ellen, hogy némelyek, mint egyesek tetszenek maguknak, mint nagy prokátorok s a legulejuskodás minden fogását kiaknázzák a maguk használatára. De kérve kell kérnünk törvényhatóságunk vezetőjét, hogy mint ilyenek, s arra az időre, a midőn a város nevében cselekesznek, mondjanak le e kedvtelésükről s emelkedjenek föl egy moralis testület élén álló vezérférfiak magaslatára. Ne prokátoroskodjanak a város atyáinak szerepében is, hanem átértve a hivatást, melyre mint a város atyái vállalkoztak, váltsák, váltassák is be e város adott szavát s a helyett, hogy a város által fölállitni kellető humanitarius intézetek lefőzésére indulnának ki, legalább annyiban támogassák ez intézményeket, a mennyit a törvényszék itélete is kierőszakol majdan a várostól, a midőn nem csak a materialis kár, nem csak a kában előidézett perköltségek fogják a városi polgárság „roskadozó“ vállait terhelni, hanem meg lesz még az a moralis vereségük is, hogy legulejuskodásukkal felsültek.

Kolozsvár városa, mint erkölcsi testület, megkövetelheti vezetőitől, hogy legalább attól a megszégyenitéstől megőrizzék. Ha már nagy reményeink, a reform-igéreteket illetőleg, sárba estek, legalább e méltányos kérésünket melegen ajánljuk az illetők figyelmébe.

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

BULGÁRIA.

Irta:

SZATHMÁRY GYÖRGY.

(Folytatás.)

A ragusai kath. telepeken kivül, bolgár katholikusok is voltak szép számmal s vannak maig is Bulgáriában. Fő székhelye a bolgár katholikusoknak Csiprovecz (vagy Kiprovecz) volt a nyugoti Balkánban. E városkában 4000 katholikus lakott 1674-ben, s a körülte fekvő falvakban: Kopelovczi, Klisura és Zseleznában is katholikusok laktak. Ezek a mondott évben az anyaszultánné birtokát képezték, de ki nem szedette be a tőlök a jövedelmeket, ugy, hogy a katholikusok teljesen adómentesek voltak. Csiproveczet a törökök 1688-ban a magyar osztrák török háborukor elpusztitották, lakosai Erdélybe menekültek s I. Lipót őket kiváltságokkal ellátva, melyeket később III. Károly is (1738) megerősitett, Alvinczre telepitette, honnan később aztán Gyula-Fehérvárra és Dévára vándoroltak.

Nikápolyban és tizennégy körülte fekvő faluban a XVII. század második felében nagy számu katholikus lakott, kik azelőtt bogomilok voltak, kik mint katholikusok is paulikiániknak neveztettek. Ugyanezen időtájban Preslávban (Eszki Stambul) katholikus érsek székelt, kinek hatósága alá tartozott a Dobrudsa és Moldvaország is. A Szisztovo melletti négy faluban szintén katholikusok laktak, de ezek 1874-ben olasz papjaik féktelen magaviselete következtében a bolgár unitusokhoz csatlakoztak. Filippopol környékén is hat, katholikusok által lakott község van. Ezek is paulikiániknak neveztetnek. A bolgár nyelvet is latin betükkel és ragusai helyesirással irják. A bolgár katholikusok közül egy iró is támadt, s ez a csigroveczi születésü Pejkics Kristophor, missionárius apostolicus és kanonok Pécsett (a XVIII. század elején.

A bolgár orthodox főegyházak közül, mint tudjuk, a tirnovai már 1394-ben a konstantinápolyi (görög) patriarchatus alá rendeltetett. Az ochridai és ipeki érsekségek megtarták autonomiájokat a XVIII. század második feléig. Ekkor (1766) sikerült Samuel konstantinápolyi patriarchának vesztegetések és intrigák utján annektálni az ipeki egyházat s 1767 január 16-án az utolsó ochridai bolgár érsek, Arsenij is kényszerittetett lemondani.

Ha szenvedtek a bolgárok s általában a keleti keresztyének elnyomást, zsarolásokat és erőszakoskodásokat, ezek nem annyira a törököktől, mint inkább a fanariotáktól jöttek, kik hatalmokba keritvén az egyházat, példátlan gazságokat vittek végbe. (Gaffron porosz követ 1779-ben következően irja le Konstantinápolynak görög lakta Fanar nevü külvárosát, illetőleg annak népét: „E városrész székhelye annak, a mit görög nemességnek neveznek, melynek tagjai mind a moldva és oláh fejedelmek zsebeiből és rovására élnek. Minden gazságnak székhelye ez, s nincs nyelv elég gazdag arra, hogy kifejezhesse mind azt, a mi ott elkövettetik. A gyermekek már korán megtanulják, mint kell megölni az atyát némi csekély pénzért, oly ügyesen, hogy a birósági üldözéseknek ne legyenek kitéve. Fondorlat, cselszövény, képmutatás, árulás, hűtlenség, főleg pedig a pénzzsarolás módjai ott rendszeresen tanittatnak.“ És e városrész emberei uralkodtak az orthodox egyházban keleten.)

Meg kell itt emlékeznünk a bolgároknak egy lázadási kisérletéről, és pedig annál inkább, mert a mi történelmünkkel is összefügg. Midőn Báthory Zsigmond, erdélyi fejedelem, támogatva a pápa, némely olasz fejedelmek, az oláhok és lengyelek által 1595-ben megizente a háborut Törökországnak és Oláhországba betört, Gyorgyics Pál, ki tizenöt évig tartózkodván Bulgáriában, annak viszonyait megismerni alkalma volt, a bolgárok helyzetéről a fejedelemnek előterjesztést tett, melyben arra hivta föl Báthoryt, hogy felhasználva a bolgárok elégületlenségét, foglalja el Bulgáriát, s e czél előmozditására föl is ajánlotta szolgálatait az erdélyi fejedelemnek. Gyorgyics szerint a bolgárok még 1580-ban boldog helyzetben voltak, de tiz év alatt sokat változtak a viszonyok a városukban nagy számmal megtelepedett janicsárok és spahik zsarolásai, meg az átvonuló csapatok hallatlan erőszakoskodási következtében. A bolgárok, mondá az előterjesztés, türelmetlenül várják a keresztyén csapatok előnyomulását, és készek lekonczolni valamennyi törököt Bulgáriában. Gyorgyics remélte, hogy a dunai Bulgáriában 25,000 vitéz harczost fog összegyűjthetni, kikhez a Tirnovo környéki albán telepek is 7000 jól fölfegyverzett harczost szolgáltathatnak.

Báthory elfogadta Gyorgyics ajánlatát, ki Várnában, Provádban és Sumenben szitotta a fölkelést, mi alatt a Szorkocsevics család (ragusai) tagjai hasonló czélból Tirnovóban és Ruszcsukban működtek. A fölkelés, melynek központja Tirnovo volt, ki is tört 1595-ben, de nem vezetett czélhoz. A törökök leverték.

A magyar és osztrák sergeknek győzelmes előnyomulása a XVII. század végén nagy reményeket ébresztett a bolgárokban. 1689-ben csapataink bevették Nist, Vidint és Skopjét, de a következő évben mindezen hóditmányok ismét elvesztek s e hadjárat emlékei gyanánt most is láthatók a csapataink által Nisnél és Vidinnél hátrahagyott épitmények, sánczolatok és ágyuk. A passaroviczi béke által (1718) hozzánk csatoltatván Kis Oláhország (az Oltig), az erre következő években jelentékeny számu bolgár vándorolt ki Törökországból Kis-Oláhországba s ott Krajova, Rimnik és Bragicseniben telepittettek le. De a belgrádi (1739) békében elvesztők Kis-Oláhországot s az ide telepedett bolgárok aztán a temesi bánságban nyertek új hazát, hol jelenleg is laknak. Legjelentékenyebb részök Magyarországon Vinga. A belgrádi béke után a bolgárok Oroszországra forditották tekintetöket s attól vártak felszabaditást, a mi nem történt volna, ha az osztrák vezérek botrányos képtelensége, tehetetlensége miatt nem vesznek kárba a most emlitett hadjáratok.

Azon mértékben, a mint mind érezhetőbbé lett a bolgárokra nézve a janicsárok, bégek és pasák tagadhatatlan visszaélései folytán a török uralom, fejlődött ki közöttük a „hajduság.“ A hajdukat a törökök aramijiknak, főnöküket arambasáknak nevezték. Egy neme volt ez a szegénységnek, mely mostanig is föntartotta magát. Ha a bolgár rája bármi bántalmat vagy igazságtalanságot szenvedett uraitól, fölcsapott hajdunak s vagy maga alakitott hajducsapatot vagy pedig csatlakozott a meglevőhöz. E bandák a hegyek rengetegeiben tanyáztak, onnan csaptak le egy török uraságra, kit áldozatul kiszemeltek, azt megölték, kifosztották s a zsákmánynyal segitettek magukon és keresztyén társaikon. Ha beállt a tél, a hajduk leszálltak erdei rejtekeikből s munkát válialtak a békés foglalkozásu rájáknál, kikkel mindig nem csak meghitt baráti viszonyban állottak, hanem a ráják jóltevőiknek tekintették a hajdukat, kik besszut állottak érettök is a törökökön. A közönséges rablót lenézték a a hajduk s „kokorsárin“-nak (tyuktolvajnak, vagy mai szójárás szerint „csirkeforgó“-nak) nevezték. Ötvennél nem igen voltak többen egy-egy bandában; egymásnak törhetetlen hűséget esküdtek s a bolgár népköltészet ép ugy magasztalta őket, mint a mienk néhol a szegénylegényt. Ha a hajduk közül valamelyik megbetegedett, minthogy a vadonba ápolásra gondolni nem lehetett s másként is örökösen ki voltak téve a török zaptiék (rendőrök) folytonos üldözéseinek, társai főbelőtték, nehogy az ellenség kezébe kerüljön. Midőn a tavasz ujra meghozta az erdőnek a lombozatot, mely őket elrejthesse, elhagyták téli szállásaikat és ismét a vadont keresték föl. Némelyik közülök pár évi kalandozás után belefáradt e gyötrelmes és számtalan veszélynek kitett életmódba. Önkényt jelentkezett a török hatóságnál, kegyelmet kért s azt nemcsak megkapta, hanem még maga is fölcsapott pandurnak, s mint ilyen hasznos szolgálatot tett volt társai kézrekeritésében a török hatóságoknak.

(Folyt. köv.)

A HÁBORU.

Angliakormányának harczias hangulatáról igen figyelemre méltó sorokat közöl a „Pol. Corr.“ — „kitünően értesült“ párisi levelezője.

Tény — ugymond — hogy az angol kormány a keleti politikában követendő közös actió végett bekopogtatott az olasz és franczia kormánynál, de miután lépései nem vezettek sikerre, egy maga szállt a politikai arénába. Párisba alaposan vannak értesülve a felől, hogy az angol kormány keblében az utolsó 14 nap alatt következményterhes határozatok hozatala fölött folyt a tanácskozás s azon határozatok nem hozattak könnyelmüen; de azt is tudják, hogy a hosszas tanácskozások és eszmecserék következtében az angol kormány keblében megszünt minden viszály és aggodalom. A Londonból Párisba érkezett legujabb tudósitások szerint mind élénkebben lép előtérbe az activ, sőt harczias politika melletti hangulat és pedig váratlan gyorsasággal. Habár az angol kereskedelmi és iparos osztály a béke fentartása mellett nyilatkozik és demonstrál, a felsőbb angol társadalmi körök, melyek még nem adták ki kezökből a nemzet vezetését, s melyek az incometax legnagyobb részét fizetik, a népesség nagy zöme, főleg a földmüvelő osztály egészen másképen gondolkoznak. Ha e kormány ily helyzetben bátran megragadja a kezdeményezést, a nemzetet s a parlamentet is magával ragadhatja a háboruba.

— Iszmail Hakki pasáról, kit Muktár helyébe az ázsiai török sereg parancsnokává neveztek ki, azt irja a „D. Ztg.“-nak, egy az ázsiai harcztérről visszatért tudósító, hogy a legtudatlanabb, legtehetetlenebb s legdurvább ember egész Ázsiában. A hadseregben a liva (dandár tábornoki) rangig vitte; azután a polgári szolgálatba lépett. Az erzerumi kerület szomoru állapota tanusitja e téren tett szolgálatainak minőségét. Muktár pasa féltékeny levén az alárendelt tábornokok sikereire, azokat háttérbe szoritotta s Iszmail Hakkit nevezte ki először Zevinnél összpontositott czentruma vezérévé s neki tulajdonitotta az ott kivivott diadalt, holott az Feri pasa érdeme volt. Később a jobb szárny vezérévé lett Iszmail Hakki pasa, s ebbeli minémüségében a cserkeszeket igyekezett lehetőleg elidegeniteni. Az egyedüli indok, kineveztetése mellett, kurd származása; azt remélik ugyanis, hogy a kurd törzsnek ennek folytán fokozódó hévvel törnek majd Oroszország ellen.

— A képviselőház legelső üléseinek egyikében be fogja a közoktatásügyi miniszter terjeszteni nagyterjedelmü és igen érdekes jelentését Magyarország közoktatásügyének két évi — 1875. és 1876-ki — állapotáról.

Most már, folytatja a nevezett levelező, hitelesen konstatált tény, hogy azon hirek, melyek arról szóltak, hogy Anglia Egyptom birására törekszik, nem egyebek irányzatos koholmányoknál. — Derby lord kijelentette, hogy Anglia nemcsak hogy nem törekszik Egyptomra, de sőt annak birtokát felette nagy tehernek és hátránynak tartaná. Ezóta aztán a franczia kormány kebelében is eloszlott erre nézve minden aggály. Legutóbb maga az angol kormány szólitotta fel a franczia kabinetet, hogy együttesen tanácskozzanak némely egyptomi pénzügyi kérdésekről, melyek mind a két államot érdeklik.

A béke feltételekről.

A török nagyvezér a békeföltételekről következőleg nyilatkozott a „Daily. Tel.“ levelezőjének:

Törökországnak már régebb szándékában volt szabad kikötővé tenni Batumot s ez nem sokára meg is fog történni. Oroszországnak a Dardanellákra vonatkozó kivánsága sokkal inkább érdekli és érinti Angliát, mint Törökországot. A mi Montenegrót illeti, a porta mindig hajlandó volt nemesen tenni ezen fejedelemséggel, de némely hatalmak, melyek körömszakadtáig ellenezték, hogy Montenegró kikötőt kapjon, meghiusitották a porta jó szándékát. Szerbiának azonban a porta meg nem bocsáthat. A mi Oláhország függetlenségét illeti, ezt döntse el egy európai biróság. Bulgáriára vonatkozólag elfogadhatók a konstantinápolyi konferenczia javaslatai.

A szófiai sikság elfoglalása.

Szófiából, szombatról ezt távirják a „Daily Tel.“-nak: Tegnap Raker pasa egy kémszemlét tett és azt találta, hogy jelentékeny haderő orosz könnyü lovasság, mintegy 12,000 a sikságra kezd lebocsátkozni. A hatóságok elősegitik a czivilek távozását s előkészületek történnek makacs ellenállásra. Erősen havaz az egész harczvonal mentén.

Szófia, vasárnap. Az orosz már lebocsátkozott a sikságra s fenyegeti a vasuti összeköttetést.

Táviratok.

Belgrád, jan. 3. Magánhirek jelentik: Leskovácz török helyőrsége fölkelők által megtámadtatott és elüzetett. — A szerb csapatok a régi positiókban vannak és Nis bevételéig alkalmasint ott is maradnak.

Bécs, jan. 3. Diplomatiai körökben hiresztelik, hogy a fegyverszünet kérdése kedvezőtlenül dölt el; a porta az uti possidetis elvéhez ragaszkodik. Oroszország még nem tudatta ugyan a maga feltételeit, de illetékes részről azt állitják, hogy az orosz követelések minimuma a dunai várak kiüritése, Erzerum és Bátum átadása: oly föltételek, melyek jövőre a török hadmüveletek sikerének minden esélyét kizárják.

Konstántinápoly, jan. 3. Az „Agence Havas“ jelenti: Layard ma kihallgatáson volt a szultánnál a Péterváron tett angol mediátió eredménye tárgyában.

Midőn a gyurgyevói orosz ütegek kedden Ruscsukot bombázták, hét löveg a Staffordhouse bizottság kórházába esett; egy beteg megöletett és hat beteg megsebesült; a kórház ennek folytán kiürittetett. Szófiából nem érkeztek hirek; a had ügyi és a tengerészeti miniszterek meg fognak jelenni a kamarában felvilágositásokat adni.

Pétervár, jan. 3. (Hivatalos.) Bogot, jan. 2. Fagy, hó és viharok ellen folytatott nyolcznapi óriási küzdelem után Gurkó tbnok átkelt a Balkánon és leszállt a sófiai sikságba. — Decz. 31-én makacs harcz után, mely este 6 óráig tartott, Gurkó tbnok megszállotta a taskoesi megerősitett positiót; éjjel azután a törökök elhagyták az összes positiókat; az oroszok jan. 1. elkezdték Arabkonak, Sandornik és Bolni-Consarci megszállását s az ellenség üldözését; a gyalogság egy része Petriköi irányában üldözte az ellenséget, a gárdalovasság pedig Bolivón át Csorkaszköi felé. Gurkó tbnok azután megpihenteté a kifáradt csapatokat; majd Sophia felé nyomult, az etropoli osztagnak jan. 1-én Brock tbnok szeloperoi csapatával kellett egyesülnie, hogy a törököket lehetőleg elvágja Petrisevótól. — Az oroszok vesztesége decz. 31-én 700 halott és sebesült; utóbbiak közt Mirkovics tábornok, a volhyniai ezred parancsnoka.

Az országos szabadelvü párt a miniszterelnöknél.

Az országgyülési szabadelvü pártnak a fővárosban időző tagjai jan. 3-án délelőtt fél 11-kor a szabadelvü körben összegyülvén, onnan testületileg átmentek Budára a miniszterelnökhöz.

A miniszterelnök a nagy diszterembe belépvén, a párt lelkes éljenzéssel fogadta s Péchy Manó gróf a következő beszéddel üdvözlé:

Nagyméltóságu miniszterelnök ur, méltyen t. barátunk! Pártunknak köztiszteletben álló elnöke Gorove István ur, pártunk érzelmeit az uj év fordulta alkalmával szenvedő állapota miatt ezuttal tolmácsolni akadályozva lévén, nekem jutott pártunk kegyes megbizásából a szerencse, érzelmeinknek kifejezést adni.

Sajnálom ugyan, hogy ezen felette megtisztelő megbizásban nálamnál jelentékenyebb tényező nem részesittetett; ha azonban fontolóra veszem, hogy minket nem a convenienciának és a puszta szokásnak rideg formaságai hoztak ide, hanem azon tisztelet indított, melylyel személyed iránt viseltetünk: feladatomnak nehézségeit megkönnyitve érzem.

Midőn tehát a szabadelvü párt megbizásából az ujév fordultának alkalmát felhasználva nálad tisztelegni szerencsénk van, tesszük ezt szinlést nem ismerő őszinteséggel. De miután minden irányban őszinték akarunk lenni, szemet nem hunyhatunk az előtt, hogy daczára a kormány er-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

nyedetlen törekvéseinek és buzgalmának, az ország legfontosabb közgazdászati és finánciális belügyei mai napig is bevégzetlen függő állapotban léteznek, szemet nem hunyhatunk külügyi viszonyaink komoly helyzete előtt sem.

De midőn mindezeket mélyen érezzük is mélyen fájlaljuk, távol vagyunk a csüggedéstől; mert a jövő iránt megnyugvásunkat többek között abban is véljük feltalálni, hogy benned a kormány élén egy olyan nagy tehetségü államférfiut tisztelünk, ki tagadhatatlan fényes multadnál fogva, a szabadságnak és az alkotmányosságnak mindenkor hű bajnoka és hű öre valál; (Éljenzés) következőleg velünk együtt magad is meg vagy győződve, hogy bármily óriásiak legyenek is azon akadályok és nehézségek, melyekkel hazánk érdekében megküzdenünk kell; bármily nagyok legyenek és feladatunk nehézségei, melyeket az ország érdekében megoldani okvetlenül szükséges; mindezen akadályokat kellő sikerrel legyőzni és feladatunk nehézségeit biztosan megoldani, csakis ugy és csakis akkor leszünk képesek, ha alkotmányunkhoz hiven ragaszkodva azt minden körülmény között megóvni és biztositani komoly feladatunknak fogjuk tartani.

Ezen az uton és ezen ösvényen mindenkor szives készséggel fogunk követni, gondjaidat s terheidet szivesen meg fogjuk osztani, mert teljesen meg vagyunk győződve, hogy életednek és törekvésednek egyedüli czélja mindig az volt és az is lesz ezentul is, hogy az alkotmányos szabadságnak megszilárditása által, szeretett hazánk az alkotmányossággal párosult törvényes rendnek és a culturának áldásos gyümölcseit minden irányban tartósan élvezhesse és boldog, megelégedett lehessen. (Éljenzés.)

Elismerjük mi feladatodnak sokoldalu nehézségeit, melynek megoldása vállaidra nehezedett; ismerjük azon óriási akadályokat, melyekkel különböző irányokban majdnem szakadatlanul küzdened kell; tudjuk, hogy gyakran leghazafiasabb törekvéseidnek valósitását is keserü és méltatlan gyanusitások szokták megnehezíteni. (Ugy van! Igaz!)

Ámde ismerjük egyszersmind lankadni nem tudó kitartásodat, erélyedet, vas szorgalmadat és államférfiui bölcs belátásodat — ezek mind olyan fényes tulajdonok, melyeket pártod benned tisztelni és becsülni tanult és a melyekben garantiákat vél föltalálni szerencsés kibontakozásunk végleges sikerére nézve.

A kormányt támogató szabadelvü párt tehát minden hazafias törekvésedet szives készséggel istápolni és támogatni ezentul is feladatának és kötelességének fogja tartani. És ha az egek ura őszinte hazafias törekvéseinktől áldását megtagadni nem fogja, biztosan hisszük és reméljük, hogy feladatunk nehézségeit hazánk jól felfogott érdekében mielőbb leküzdeni sikerülni fog.

Hogy pedig ez megtörténhessék, adjon neked az egek ura nehéz feladatod megoldásához ez uj évben is erőt, egészséget és kitartást, és engedje, hogy hazafias törekvéseidnek és lankadatlan fáradalmaidnak gyümölcseit a lehetőség határáig tartós boldog megelégedésben élvezhessed.

Áldjon meg az ég, élj sokáig. (Élénk éljenzés.)

Tisza Kálmán ministerelnök erre a következőleg válaszolt:

Tisztelt és szeretett barátim: Mindenek előtt fogadjátok tiszta szivemből jövő köszönetmet ezen szives megemlékezésért, melyet irányomban ez alkalommal is tanusitottatok.

Midőn ezt megköszönném, engedjétek meg, hogy részemről is kifejezést adjak azon sajnálatomnak, hogy a párt igen tisztelt elnökét gyengélkedés akadályozza abban, hogy őt is köztetek tisztelhessem.

Reménylem és kivánom, hogy e gyengélkedés minél rövidebb ideig tartson, sőt minél előbb körünkben teljes egészségben láthassuk.

Tisztelt barátim! Magam sem zárkozhatom el azon komoly kérdések figyelembe vétele előtt, melyeket tisztelt barátunk itt oly ékes szavakban ecsetelt. Él lelkemben a meggyőződés, hogy ha Magyarországnak jobbjai el lesznek határozva egyfelől arra, hogy megvédjék Magyarország alkotmányos szabadságát azok ellenében is, kik szabadosság utján kivánják azt veszélyeztetni, és más részről el lesznek határozva szemben a külbonyodalmakkal is megvédeni a monarchia és Magyarország érdekeit minden viszony közt és megtenni minden lehetőt arra, hogy ez a nélkül történjék, hogy monarchiánk ujabb nehézségekbe, bonyodalmakba és háboruba keveredjék: biztat engem a remény, hogy isten segitségével sikerülni fog a monarchiát, mint édes hazánkat minden nagyobb bajtól megóvni.

A mi a függőben levő közgazdasági és pénzügyi kérdéseket illeti, a kormány a maga részéről mindent, a mi hatalmában áll, meg fog tenni arra, hogy a kérdések minél előbb megoldassanak, hogy azután az országnak ideje legyen a bekövetkezendő jövőben teljes erővel saját szorosan vett belügyeinek, anyagi és szellemi emelkedésének teljes fejlesztésére.

Legyetek róla meggyőződve, hogy addig a mig látom a ti támadásaitokat, mig érzem a ti bizalmatok jótékonyságát, semmi néven nevezendő bármily trrmészetü megtámadás nem fog engem elriasztani kötelességem teljesitésétől. (Élénk helyeslés.)

Legyetek a mint vagytok is, tisztában az iránt, hogy ezen csak röviden érintett nagy fontosságu kérdésekben a szerencsés megoldást sem egy ember, sem egy kormány nem eszközölheti. Ezt nem teheti más, mint az ország törvényhozása többségének elszánt, sem megfélemlitést, sem csüggedést nem ismerő akarata. (Helyeslés.)

Ha érdemesnek véltek ezutoni támogatástokra: kérem támogatásokat; ha nem: mondjátok meg, hogy támogathassatok mást; mert egyes embereknek szabad elbukniok, de minden viszony közt élni és virágozni kell a hazának és a nemzetnek. (Élénk éljenzés.) Ajánlom magamat szives figyelmekbe. (Élénk éljenzés.)

A miniszterelnök ezutáu barátságosan kezet szoritott a jelen voltakkal s végül szivélyes bucsut vett tőlük.

A honvédelmi miniszteriumban tartott enquéte

a honvédség bőripari szükségletének a magyar ipar által leendő szállitása tárgyában.

A tanácskozások megkezdése előtt Szende honvédelmi miniszter kihallgatáson fogadta az orsz. m. iparegyesületnek s a budapesti. aradi, debreczeni, kolozsvári, brassói és sopronyi ipar és kereskedelmi kamaráknak képviselőit, s előadá, hogy már elődjei is oda törekedtek, miszerint a honvédségnek hadfelszerelési szükségletei ben az országban fedeztessenek, a mi a pozsonyi tölténygyár és kikészitési intézet, a késmráki fonoda, a nagyszebeni és veszprémi pokroczgyárosok és mások által, habár többféle nehézségekkel, már régebben, a bőráruk kivitelével, sikerült is. Ez utóbbi hadfelszerelési tárgyakra nézve constatálta a miniszter, hogy a tett kisérletek sikertelenek maradtak, mióta a budapesti bőrgyár kielégitő kikészitési működésével felhagyott; s felemlité, hogy a kormány valódi belföldi készitményekért még nehány százaléknyi kiadási többlettől sem riadna vissza.

Ráth Károly orsz. képviselő az érdekelt iparos körök nevében köszönetet mondott a miniszternek jóakaratu kezdeményezéséért, mire Cserhalmai főhadbiztos, mint a miniszter helyettesitője, az enquétet megnyitá és annak tagjait az óhajok és inditváoyok előadására felhivta.

Gál kamarai titkár kifejezé az iparosok azon óhajtását, hogy a szálltások lehetőleg decentralizálva s az átvétel és felügyelnr helyben történjék, s hogy az előreláthető szükséglet, valamint az egységárak, az anyag- és munkaárak könnyen kifürkészhető átlaga alapján, előre megállapittassanak.

Cserhalmai főhadbiztos utal arra, hogy nehézségekkel jár, a szállitási árakat árlejtés kiirása nélkül meghatározni, s hogy ez árlejtésben nem csak belföldi, hanem külföldi pályázók is részt vehessenek, de természetesen azon határozott kikötés mellett, miszerint a készitést ben az országban eszközöljék. Továbbá kijelenti, hogy a szállitási tárgyak végleges átvétele mulhatlan kellék, a mi azonban nem zárja ki azt, hogy a vállalkozók különböző helyi centrumokon gyüjtsék össze a tárgyakat.

Ráth K. képviselő kijelenti inditványát egy oly szállitási módozatra vonatkozólag, mely úgy a kincstár érdekeinek, mint a hazai ipar követelményeinek megfelelne. A következő három szempontot emeli ki:

1. A szállitandó czikkek, különösen lábbeliek minősége olynemü legyen, mint a közös hadseregnél; ennélfogva tehát a közös hadügyminiszterium által fizetett árak is engedélyezhetők;

2. megfelelő uniformitásra nézve biztositékot kell adni a katonai hatóság részére;

3. a szállitás elvállalása legyen központositva.

A szállitó consortium e végből, a kincstárral szemben, csak egy jogi személyt képviseljen; de két osztályra legyen osztva, melyek közül az egyik az anyag beszerzését és kiszabását a honvédelmi miniszterium közvetlen ellenőrzése alatt, a másik a már ekként elkészitett anyag feldolgozását vállalja el. A második, kis iparosokból álló osztály, az egyetemleges szavatosság elve alapján, legyen alszövetkezetekre osztva, kamarai területek szerint; s egy központi közeg által eszközöltessék a telyesitendő munkának igazságos megosztása, s helyi közegek által a megkivántató ellenőrzés és előleges megvizsgálás.

Szóló ezután kifejti a minőségi különbséget a honvédségi és közös hadseregbeli lábbeliek közt; előadja, hogy mily nagy fontossággal bir a jó minőség, s hogy ennek a tartósság és többszörös javitás lehetőségénél fogva mily nagy pénzügyi előnye van: s minthogy a kézi munkát általában sokkal szilárdabbnak tartja a gyári munkánál, nem kételkedik az iránt, hogy az általa vázolt módozat szerint kedvező eredményt fog lehetni elérni.

Cserhalmai főhadbiztos az inditványozott modalitást a hadügyi közigazgatás szempontjából elvben elfogadhatónak tartja; de tagadja azt, hogy a minőségre nézve különbség legyen a honvédség és a közös hadsereg közt; elismeri, hogy a mostani lábbeliek minősége nem oly jó, mint a pesti bőrgyárból valóké volt, s constatálja, hogy a kis iparosok által idáig szállitott lábbeliek használhatlanok voltak.

Vendrey ezredes a Ráth által javasolt módozatot szintén megvitathatónak mondja, több átvételi bizottságnak felállitását már a költségszempontjából sem tartja megengedhetőnek; a nagy szigor és könnyü ellenőrzés az átvételnél, mulhatlanul szükséges, s épen az ezekre nézve idáig fennállott gyakorlat következtében, határozott tagadásba vonja a Ráth által kiemelt minőségi különbséget.

Gámán kamarai titkár indokolja az iparosoknak a szállitási átvétel decentralisatiójára vonatkozó kivánságát; azt hiszi, hogy ők az anyag beszerzésére nem fektetnek különös súlyt, de kivánatosnak tartaná, hogy a kis iparosok érdeke is tartassék szem előtt a bőr bevásárlásánál, minthogy vidéken s kivált Erdélyben igen derék timárok vannak. Ellene van annak, hogy a munka árlejtés utján adassék ki, hanem azt kivánja, hogy az árak szakértő képviselők által szabassanak meg, mert túlságosan nyomott árak mellett nem lehet egyenletes jó munkát várni.

Cserhalmai főhadibiztos a kész munka átadásának decentralisatióját a gyakorlatban ugyan lehetőnek tartja, ez azonban az összconsortium belügye.

Steinacker képviselő a pályázat kiirását elengedhetlenül szükségesnek véli, de elvben legyen kimondva az, hogy a szállitás megosztható, azaz több vállalkozó consortiumnak kiadható legyen.

Gál kamarai titkár, kifejti a consortium két osztálya szállitási garantiájának megosztási módját, s az összefüggést, melyben a központnak a vidékhez kell lenni.

Ráth képviselő azt hiszi, hogy a garantiát meg lehet osztani, egyfelől az anyag és szabás szerint, másfelől a confectio alapján.

Mudrony képviselő elfogadja a Ráth-féle inditvány alapeszméjét, de a garantia megosztását s tehát a vállalkozó consortiumnak két departementra való osztását, kivihetetlennek tartja. Nézete szerint, magának a kormánynak kellene a hadfelszerelésekre szükséges bőrt a bőrgyárosok egy consortiumától beszerezni, és azt vagy magának feldolgoztatni, vagy egy más consortiumnak confectionálásra kiadni.

Cserhalmai főhadbiztos kijelenti, hogy a kormány nem bocsátkozhatik a bőrvásárlásba, s ha ezt tenné, akkor már a confectionálitást is eszközöltethetné a honvédek által.

Ráth képviselő inditványát szabatosan előadja, mely szerint a kormánynyal szemben, csak a tulajdonképeni tőkepénzes consortium legyen szavatos, de a kikészités effectuálása legyen a szövetkezetekhez kötve, s a megkivántató biztositékot utóbbiakkal szemben a résztvevők cautiója és egyetemleges jótállása képezze.

Gál kamarai titkár utal arra, hogy nehéz lesz némely vidéken a kikészitési munkát a résztvevők közt megosztani és a munkadijakat megszabni.

Steinacker képviselő, a verseny elvének alkalmazását a vállalkozó consortiumok és az egyes szövetkezeti tagok között keresztülvihetőnek és czélszerűnek tartja, a végből, hogy megfelelő munkaárakat lehessen elérni.

Mudrony képviselő, az ár meghatározásának kérdését az orsz. m. iparegyesület által pár év előtt kezdeményezett hadfelszerelési szövetkezet alapszabályaiban megoldva látja. Az összes szövetkezetek képviselője a consortiummal együttesen szabja meg a munkaárakat, minden egyes szövetkezet aláveti magát annak s elvállalja a megfelelő munkarészt további kiosztás végett.

Gámán kamarai titkár, teljesen helyesli a versenynek ily módon leendő kizárását a munkadijnál, mely máskülönben igen lenyomatnék. Hangsúlyozza, hogy a vidéki iparosok bizodalmának megnyerésére elengedhetlenül szükséges egy részrehajlatlan közegnek, minő az orsz. m. iparegyesület a központban s az ipar és kereskedelmi kamarák a vidéken, erkölcsi támogatása és ellenőrzése.

Cserhalmai főhadbiztos megjegyzi, hogy a pályázati feltételek között a belföldi anyag és belföldi munka mellett, nem lehet exclusive kimondani azt, hogy a vázolt kikészitési módozatok minden körülmények közt figyelembe fognak vétetni, hanem a gyáripar számára is nyitva kell hagyni a tért a vállalkozásra.

(Folyt. köv.)

Az erdélyi érczbányák.

(A kolozsvári iparmütörténelmi tárlatra beküldött hivatalos adatokból.)

I.

A govasdiai m. kir. vasműhivatal hatáskörébe tartozó vasmüvek és bányák.

A gyalári vasbánya.

(Vége.)

6.

Üzemterv.

Az üzemterv, mely szerint a művelés, fejtés történik, több bánya igazgatósági rendeleten alapszik u. m. 3/eln 859: 2174/860, 6148/861, 4722/862.

A m. k. p. ü. ministeriumnak 8269/869 és 33380/862 szám alatt kelt rendelete folytán, minthogy a további termelés a Borbála üregben Juchó K. mérnök véleménye szerint nehézségekkel ütközik össze, a termelés az üreg felett levő külbányára helyeztetik át. A vasércz terület közép hossza e helyen 130° vastagsága 15° a Borbála üregen felül; tartalmaz 117.000 köből vasércet, vagy köbölét 300 m.-val véve 35 millió m. vasérczet, ebből 25 milliót meddő kőzetre számitva, marad 26 millió jó minőségü 40—50%-vasérez, mely a jelenlegi fogyasztás szerint 200 évre elegendő.

E dus lefejtési mód 7 év óta üzetik s a nagy olvasztó jó minőségü vasérczczel láttatott el.

A lefejtésre 7°-el a Borbála üregen felül, azaz 15°-el a Borbála üreg talpjától az uj vájás talpa választatott, mi által egy 11°-nyi érctelep, mely más kőzettől ment 15 millió m. érczet tartalmaz, nyeretett.

A fejtési talp megválasztása következő alapokon nyugszik:

1) hogy a magasság és szélességre nézve mindennemü érczek egyszerre fejtessenek le.

2) a talp azért nem választatott meg nagyobb mélységben, hogy a fedü a Borbára üreg felett elég legyen a tető lefejtése számára. A lefejtés nem emeletenként történik felülről lefelé, hanem a 11° magas külbánya egész magasságában egyszerre történik, a jó minőségü vasérczek könnyebb kiválasztására nézve.

Az érczek a csekély térfogatu érczterre rétegeztetnek, a meddő kőzet pedig a fekü képző csillámpalára — a vasércz határán kivül — gurittatik. 1871 junius 1-től kezdve a kézzeli válogatás beszüntetett, minthogy a nádrábi völgyben épitett érczzuzó feladata a nagy olvasztó számára szükséges szemnagyság szerinti felaprózás.

Pech Antal ministeri osztálytanácsos rendelete folytán az altárna ujból megnyittatott. Az altárna 102°-nyire táratott fel s 1871 végéig 36°-el tova hajtatott. A vájvég még folyton vaskőben halad, s annak tovább müvelése a csillámpala előtűntéig elrendeltetett.

Az altárna ujbóli feltárása által a mélységben látható volt, a vasércztelep igen érdekes dűlése. A Behnel által készitett rajzban a telepkiékül a csillámpala bizonyos mélységében; ellenben Gesell volt hivataltiszt, ezen bánya ujbóli felvétele alkalmával bebizonyitotta, hogy az eddigi föltevés a kiékülésre vonatkozólag hibás, sőt ellenkezőleg a telep a mélységben hatalmasan vastagodik.

Behnel kimutatása szerint az altárna jelenlegi vájvége a csillámpalába haladva, ez azonban nem áll.

Bezárólag megemlithető még, miszerint a gyalári vasbányák jövendője nagy. A dus érez értékesitése, fájdalom évről évre halasztatik, azonban jönni kell azon időnek, melyben a vasércz a jelenkor vivmányainak szinvonalán s mennyiségében fog értékesittetni.

Gazdasági levelek a Székelyföldről.

Csikszeredai gazdasági szaktanitó Deák Ignácz barátomnak.

Tekintve a földgömb ellentétes oldalainak távolságát, nagyon közel lakunk egymáshoz, csak nehány mértföld választja el lakásunkat, hol mindketten ugyanazon ügynek t. i. a nép mezőgazdászati oktatásának szolgálunk, s mégis oly nehezen találkozhatunk egymással még csak irásban is. Meg van ennek valódi oka, mely szégyenére nem válik a székely embernek. Ez ok a közeli szomszédságban duló háboru, mely végkimenetelében első sorban Székelyföldünknek hoz szerencsét vagy szerencsétlenséget a jövőben.

A kétes jövőtől való félelem, izgatottságban tartja keblünket s kiváncsiabbá teszen naprólnapra.

Felhozott ok mentsen engemet kedves barátom azon vád alól, melylyel te illetnél, ha nem tudnád, hogy sokszor, a mi hanyagságnak mutatkozik, nem egyéb mint a körülmények játéka, S ha már megbocsátottál késedelmezésemért, kérjük meg a szerkesztő urat, lenne szives becses lapjának hasábjait megnyitni soraink előtt egy pár barátságos szó váltásra.

Ez évben mig mások a Székelyföld üditő fürdőit élvezték, én csekély szünidőmet egy és más vidék és szakiskola megtekintésére forditottam, természetesen melyek közelebb vannak; mert a távoliabbak megtekintésére költség mai napig is szükön van.

Kiindulási pont Sepsi-Szent-György volt, honnan egyenesen hozzátok irányoztam utamat. Az Olt mentén fölfelé találtató fürdőkről nem czélom leirást adni, már többször tették ezt élethűen nálamnál avatottabb tollak, de annyit még sem mulaszthatok el fölemliteni, hogy midőn a lentermelésnek nyomait megpillantottam Tusnád határán, eszembe jutott a városunkban már folyamatban levő lenbeváltás; s az, hogy bár valaki figyelmeztetné székely atyánkfiát ezen uj intézményre, miszerint jobban értékesitheti termény ét ez uton, mintha ezt házilag szövetté alakitva vásárról vásárra barangol. De nagyon elbámultam annak hallatára, hogy Csikmegye lentermelése csak magjáért üzetik; szálát patakok dugására használják. Valóban megbocsáthatatlan bün lenne jövőre, midőn a közeli S.-Szt-Györgyön a háromszékmegyei háziiparegylet tisztességes áron beváltja áztatlan a lent, ha a nép azt ezután is értéktelenül elhányná, nem gondolva meg, hogy az a földből felnőtt lenszál az eddigi mód szerint földjére soha vissza nem kerül, pedig annak termő erejét nagyon is apasztotta.

Ezzel kapcsolatban áll Csikmegye közigazgatásának azon nagy kötelessége, hogy a megyében a lentermelést az okszerüség alapján általánossá tegye. Az alap már meg van a nép eddigi gyakorlatában, könnyebb tehát ott ez irányban működni a mezőgazdaság terén, mint Háromszéken, hol a mivelési módozattal egyszerre a lennövény ismertetését is tenni kell, minek következtében lassan lesz átalánossá. Égbajlat, földvegyület s az eddigi termések sikere biztositékot nyujtanak az eredmény felől.

Hosszasan nem értekezem e kérdésről, csak röviden jelzem, hogy iparegyletünk egy lentermelési vándortanitással ösmertette meg a gazdákat e fontos növénynyel; saját költségén hozatott eredeti rigai lenmagot, osztott ki készpénzért közöttük kisérlettétel végett. S mi lett az eredmény? 1876-ban a kisérlet mindenütt fényesen sikerült. 1877-ben csak két község határán csalt a len, a többieken az eredmény szintén fényes volt.

Bene József.

(Folyt. köv.)

Az 1878. évi párisi közkiállitáson résztvevő magyar borkiállitókhoz!

Többfelől hozzám intézett kérdezősködés folytán van szerencsém a következőket hozni a t. borkiállitó közönség szives tudomására:

Az 1878. évi párisi kiállitáson a magyar borok — az eddigi bejelentések után itélve — szépen, és hazánk bortermelési viszozyainak megfelelőleg lesznek képviselve. Van mégis nehány első rendü bortermelő vidék, a honnan aránylag igen kevés bejelentés történt; igy pl. Neszmély, Lábatlan, Süttő, Héregh, Szegszárd, Harsány, Zala-Pogányvár, Z. Rázi, Z. Szentgyörgyhegy, Szigliget, Csobáncz, Ábrahám, Belső-Somogymegye, Érmelléke és Aradhegyalja részint éppen nem, részint igen hiányosan lesznek képviselve.

Azon hazafias kérelemmel fordulok ennek következtében a most felsorolt promontoriumok jelesebb bortermelőihez, hogy e hiányt mielőbb eszközlendő bejelentések által pótolni szivesked jenek.

A borkiállitás teljességének érdekében ezen, (csakis ezen) helyekről a központi bizottság utólagosan is el fogja fogadni a bejelentéseket, amelyek legkésőbb január hó 15-éig akár a központi bizottsághoz (harminczad utcza 3. sz. a,) akár alulirotthoz (Buda-Pest, viziváros) küldhetők.

Meggyőződésem, hogy ezen kiállitás minden eddigi borkiállitásunkat felülmulandja s borászatunknak anyagi lendületet is szerzend, mert a francziaországi phylloxera pusztitások és a rosz sveiczi termés következtében számos fogyasztó lesz kénytelen figyelmét a magyar borokra forditani.

A kiállitásra bejelentett borok beküldési határideje 1878-adik évi márczius hó 31-ike, melyen tul beküldött tárgyak a franczia kormánybiztosság által kiadott általános szabályzat értelmében el nem fogadtatnak.

Minden bejelentő azon bizottsághoz tartozik borait küldeni, amelynél a bejelentést tette.

Az előleges birálati szabályzat értelmében, előbirálati joggal a borokra nézve, és pedig az erdélyi borokra nezve a kolozsvári-, a horvát-slavon borokra nézve a zágrábi bizottság lett felruházva. Minden egyéb bizottságnál bejelentett borok Budapesten a kzpti bizottság által fognak előbiráltatni.

A kiállitásra küldendő boroknak egyáltalán palaczkéretteknek kell lenni, azaz olyanoknak, melyek a szállitás és a hőmérsékváltoztatás által átitátszó tükrüket s tisztaságukat el nem veszitik. Hogy a mely bor palaczkérett-e, ezt ugy tudhatja meg a kiállitó-tulajdonos, hogy a bort vagy meleg helyen tartja 2—3 napig s jól felrázza többször napjában, vagy pedig, ha egy pohár borba vizben feloldott tiszta gelatint csepegtet. Ha akár a meleg, akár a geletin befolyása által a bor meg zavarodik, ugy még nem palaczkérett s elsőkészitendő.

Az előkészités még most is kényelmesen történhetik akár többszöri fejtés, akár derités által. Főleg a téli évszakra ajánlhatom a praeparálandó borokat hidegről melegre s melegről hidegre vinni. A meleg helyen ugyanis a bor megzavarodván hideg helyre vitetve üledéket rak. Ekkor lefejtendő a bor az üledékről s ismét hideg és meleg helyiségen vihető keresztül mindaddig, mig megszünt a bor üledéket rakni. Ekkor a bor a kiállitásra szánt palaczkba fejthető s rendesen bedugaszolva czimfelirattal (vignette) látandó el.

Többen a t. kiállitók közül már boraikat be is küldötték. Ezen beküldött palaczkokból azon tapasztalatra jutottam, hogy a magyar bortermelő a dugaszt roszul választja meg, s kiteszi a bort a levegő hatásának s a kiszivárgás veszélyének. Bátorkodom ez okból a t. kiállitókat figyelmeztetni, miszerint a palaczkokhoz 5—7 centiméter hosszu, hengeridomu s egyenletes, sima felületü dugaszokat használjanak. A palaczk a dugaszon kivül még ónkupakot vagy palaczkszurkot is kap, hogy a bor a levegővel éppen ne közlekedhessék. Kinek rendes névvel ellátott kupakja nincsen, czélszerüen használhatja az átalános kupakot, melyen név nincs s felül csillaggal van megjelölve. Legroszabb esetben csinálhat magának mindenki jó palaczkszurkot, ha egy edényben 4 rész colophoniumot, 2 rész sárga-viaszt, 4 rész fehér szurkot s fél rész schellackot összeolvaszt A palaczkok végre vignette-vel látandók el. Kinek saját vignetteje nincsen, használhatja a szó-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

lőlevél alaku általános vignetteket, melyek olcsók és minden jobb nevü papirkereskedésben megszerezhetők. A vignettere irandó szép irással a bor minősége, terméséve s a termelő, esetleg a kiállító neve.

A palaczkot illetőleg, vörösborokhoz a zöld, ordeauxi, fehér asztali borokhoz a zöld rajnai, nehéz fehér pecsenye és szamarodni borokhoz a sárga rajnai s az aszukhoz a fehér üvegü bordeauxi palaczkok a legajánlatosabbak s legószhangzóbbak. Minthogy a kiállitási állványok csak 35 centimeteres palaczkok elhelyezését engedik meg, a palaczkok maximalis magassága 35 centimeter. Az ugynevezett tornyosok s nagy rajnai palacskok tehát csak kivételesen fogadtatnak el.

Minden egyes borféleségből legalább 6 palaczk küldendő be, és pedig 4 palaczk valódi borral, két palaczk ellenben az illető borhoz hasonló szinre festett vizzel töltendő meg. Ez utóbbiak fognak kiállitatni az állványokon; az előbbiek a birálat idejéig a kiállitási bizottság pinczéjében fognak megőriztetni. A viz festésére legalkalmasabb az égett czukor, (caramel) melyből a fehér bor másolatára kevesebb, a vörös boréra több oldandó fel. A vizzel töltött palaczkok fenekére czédula tapasztandó e felirattal: „festett viz".

Többen a bejelentési ivre nem vezették az illető kiállitandó bor árát; miután ezt felette fontos tudni s miután továbbá a szerkesztendő specialis catalogusban ezen adatnak benn kell foglaltatnia — kérem a t. kiállitókat ezen adatok pótló beküldésére.

Azon reményben, hogy a hiányzó promontoriumok termelői a kiállitás tökélyetesitése- és sikerére irányzott hazafias működésemben mielőbb támogatni fognak bejelentéseikkel — maradtam a t. borkiállitó közönségnek továbbra is kész szolgája.

Budapesten, 1877. decz. 18-ikán.

Molnár István, s. k.
a magy. orsz. központi kiállitási bizottságnak szakelőadója.

Egészségügy.

Kolozsvár népesedésének akadályai és javaslatok ezek elháritására.

VII.

Az orvosi szervezet hiányossága.

Ezen utóbbi esetet, mely az itt leirt alakjában csupán nevetséges volt, de más körülmények között veszélyes is lehet, csupán annak kitüntetése czéljából emlitem föl: miszerint az, hogy a halottvizsgálás körüli eljárásban hasonló hanyagság mostanában már nem fordul elő, a halottkém szorgalmának s lelkiesmeretességének érdeme, de a rendszer, mely ilyesmi megeshetőségét ki nem zárja, sőt lehetővé teszi, még épen ugy, mint az időben, tennáll.

De, miért is igyekezzék valaki magasabb, avagy csak középszerü kiképeztetésére anyagi és szellemi áldozatokat hozni, midőn — szerencse azonban, hogy a községek csak kis része kivételképen gondolkozik Kolozsvárhoz hasonlóan, és hála a törvényhozásnak, hogy az egészségügyi törvények és rendeletek ilyesmit többé nem türnek meg — nálunk tényleg akárki rendelvényét a gyógyszertárakban megkészitik s a rendelt gyógyszert kiadják, mivel ez megtiltva nincs; Kolozsvárt a megtelepülő uj orvosi személyek kihirdetése és a gyógyszerészek között neveik hivatalos közöztetése a gyógygyakorlatra jogositottság nyilvántartása és törvényszerü ellenőrzése végett, nincs szokásban.

E kis kitérés után fölveszem soraim fonalát ott, hogy szólhatnék még bővebben sok egyébről, a mi nálunk jelenleg mind nem érdemel dicséretet; de mellőzve mind azt e helyen, jelenleg csupán azon rosz szokás följegyzésére szoritkozunk még, hogy a moslékot minden háztól a kapu elébe az utczára, közvetlen a járda mellé öntik ki, mely nyáron ott rothad és büzös, télen jégdombbá alakul, tavaszszal undoritó tócsákká málik szét, mindmegannyi renyhe conservatoraivá az állati és növényi anyagok veszélyes rothadási termányeinek.

Utczáink meglehetős jó kövezetének medreiben nem csörgedeznek végig a tiszta, üde folyó, vagy forrásvizből tetszésszerint elzárható vagy megereszthető patakok, mint szorgalmas, fürge tovaszállitói minden koronként meggyült és ott veszteglő piszoknak, mely bántja a szép érzékét, bántja szagló- és légző szerveinket, megmérgezi a lelket és testet egyaránt.

Pedig nem lehetne állitani, miszerint Brassó, Szeben, Beszterczе, vagy akárhány kisebb szász város és helység, melyekben hasonló berendezés van, gazdagabbak volnának Kolozsvárnál, de — engedelmet kérek — okosabbak.

Kolozsvárt a halál évenkint, rendszeresen — itt járványokról, melyek, tudtommal, szintén többnyire mindig nagyobb pusztitást visznek véghez mint például N.-Szebenben, most nem szólok — dus aratást tart, de — megvallom az igazat — egy másként értelmes, mivelt város, mely egészségi intézményekre csak annyi gondot fordit mint az e szűk keretü vázlatból is már kivehető, s közegészségügyre csak annyit költ mint ez, méltatlan az anyatermészet melegebb kegyére — sorsát megérdemli.

Van a városnak egy fő- és két alorvosa.

E esekély számu orvosi személyzet a legfokozottabb tevékenységgel sem lenne képes azon temérdek teendők roppant halmazát felölelni és végrehajtani, melyeket az elvállalt kötelességérzet jelen szinvonalán az államorvostan és a törvény s rendeletek egyaránt rájuk szabnak. De nem képes más tekintetből a rendszer hibás volta, vagy jobban mondva a rendszertelenség miatt sem a hozzákötött várakozásnak megfelelni, mivel t. i. a teendők czélszerüen felosztva köztük nincsenek.

A fennálló előlemlitett szabályrendelet értelmében mindenikének kötelossége minden, mig semmi speciális kötelesség elébük külön-külön szabva nincsen. Egyik § lerontja a másikat. Egyikben, például az alorvosok alá vannak rendelve a főorvosoknak, mig a másik ugyan olyan teendőkre jogositja őket, mint a főorvost, sőt határozottan kiszabja, hogy némely teendőket egymás közt fölváltva felelősség mellett teljesitenek.

Ezen zavart szabályzat elveszi élét, erejét a főorvos intézkedéseinek, paralysálja annak legjobb belátása és meggyőződéséből származandott rendelkezéseit; mert az alárendeltnek ugyan nevezett alorvosok mindig találnak ellen §-st, melynek védszárnyai alatt kiválaszthatják részükre, a mi nekik jobb és viszont elhárithatják maguktól a mi épen nem tetszik nekik.

IRODALOM és MŰVÉSZET.

A történelmi társulat tegnapelőtt közgyülést tartott, melyet Horváth Mihály elnök nyitott meg. Visszapillantva a mult évi működés eredményeire, előadja a társulat munkakörére előkészitett uj reformokat, melyek a hazai történelem müvelésének mégnagyobb lendületet fognak adni, mennyiben ezentul az adatgyüjtéseken kivül a feldolgozással is fog foglalkozni a társulat, mely az akademia tört. bizottságától átveendi a „Történelmi tár" szerkesztését s a „Századunk"-ban pedig ezután nem puszta adatok, hanem müvészi feldolgozásu monographiák is fognak közöltetni. — Utána Szilágyi S. titkár Bottka Tivadar „Millemáriumunk" czimü munkálatának V-ik fejezetét olvassa fel. — Kutforrásul „Banasnika legendá"-t használja, melynek eredete Sz. Method igy pannoniai tanitványától származik a X. századból; e mű 16. p. előadja Sz. Method találkozását a Dunához érkezett magyarok fejedelmével. Horváth Mihály helyett ekkor Tanárky Gedeon foglalja el az elnöki széket. Szilágyi S. a titkári jelentést terjeszti elő. E szerint az alapitó tagok száma 39, az évdijas tagoké 180-al szaporodott; most 200 alapitó s 1550 évdijas tag van. Fontosnak tartja a hadügyi s ipartörténelmi bizottság működésének eredményét bejelenteni, felolvassa a pénztári jelentést, mely szerint az alaptőke gyarapitására 4450 frt fordittatott s mégis 1300 frt többletet mutat a bevételi rovat. — Megemlékezik a Szalai Ágoston halála által szenvedett veszteségről.

Több jelentést is terjesztett elő a titkár, mig a választmány eredményét Pesty Frigyes kihirdette. Megválasztva lett: Botka Tivadar, Csengeri Antal, Fraknoi Vilmos, Gércsi Kálmán, Gyárfás István, Hajnik Imre, Henszelman Imre, Hunfalvy Pál, Jakab Elek, gr. Lázár Miklós, Lehoczky Tivadar, Nagy Iván, Pauler Gyula, báró Radvánszky Béla, Révész Imre, Zilinszky Mihály, dr. Beöthy Zsolt és Csontosi János.

A kilépett tagok Poltényi kivételével, tehát ujra beválasztattak. A választmány Csontosi János és Beöthy Zsolttal lett kiegészitve. Fehérpataky László fölolvassa Károlyi Árpád értekezését Thököly Sebestyénről. — Értekezése uj adatokra alapitja annak történelmét, mint lett az egyszerü nagy-szombati lókereskedőből Késmárk birtokosa.

Folyó ügyek tárgyaltatnak ezután, titkár 2 uj alapitó s 61 évdijas tagot jelent be. — Magyary fölhivására Balásy Ferencz tagtárs a szajoki iratokat megtekintvén, bejelenti, hogy azok nem régiek s nem közérdekűek. — Ádám Iván az ecsedi lapra vonatkozó okmányokon kivül 3 Anjoukori eredetit is küldött be, melyek felhasználás végett Nagy Imrének adatnak ki.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. jan. 5.

— A **közmunka** és közlekedésügyi m. kir. minister, az 1877 évi XXIV. t. cz. rendelkezése alapján ujjászervezett megyei m. kir. államépitészeti hivatalok személyzetének kiegészitéseül, a következő kinevezéseket és személyzeti intézkedéseket vette foganatba, u. m

A megyei m. kir. államépitészeti hivatalok eddigi személyzetéből kinevezte:

1., kir. főmérnökökké, s az illető m. kir. államépitészeti hivatal főnökévé: Jánossy Sándor kir. mérnököt Beszterczе-Naszódmegyében; Horváth Samut Maros-Tordamegyében; Vavrek Jánost Szebenmegyében;

2., kir. mérnökké: Englmayer Adolf kir. segédmérnököt, egyuttal a háromszékmegyei m. kir. államépitészeti hivatal főnökévé;

továbbá ugyancsak kir. mérnökökké megfelelő beosztás mellett: Vizi Endrét, Wertán Istvánt, Rauschek Venczelt, Heigel Józsefet.

A fent megnevezetteken kivül, megyei m. kir. államépitészeti hivatali főnökök, kik már eddig is azok voltak, a következők:

A., főmérnökök: Gärtner Károly Brassó- és Fogarasmegyékben; Grünn Bernát Hunyadmegyében; Székely János Kolozsmegyében;

B., mérnökök: Póka Kálmán Alsó-Fehérmegyében; Mihula József Csikmegyében; Enyedy Albert Nagy- és Kis-Küküllőmegyében; Várjon Lajos Szolnok-Dobokamegyében; Andrássy Nándor Torda-Aranyosmegyében.

— A m. kir. **igazságügyminiszter** Hincz Károly erzsébetvárosi kir. törvényszéki irnokot, ugyanazon törvényszékhez irodatisztté nevezte ki, Várady Antal naszódi kir. járásbirósági irnokot pedig az erzsébetvárosi kir. törvényszékhez helyezte át.

— **Timanoff Veronika** az orosz ere detü zongora-művésznő és Liszt tanitványa és Seydel Teréz hegedü-virtouz holnap, vasárnap érkeznek Kolozsvárra és hétfőn (január 7.) tartják meg egyetlen egy hangversenyőket a szinházban bérletszünetben. A hangversenynek im a következő érdekes programmja lesz: I. szak. 1) „Sonate" (G. dur) hegedü és zongorára Rubinsteintől, előadják Seydel T. k. a. és Timanoff V. k. a. 2) a) „Pastorale" Scarlattitól, b) „Margita rokkánál" Schuberttől, c) „Tarantella" Lisztől előadja Timanoff Veronika k. a. 3) a) „Melancholie" Helmesbergtől, b) „Berceuse" Rebertől, előadja Seydel Teréz k. a. II. szak. 1) a) „Balcarolle" Rubinsteintől, b) „Rhapsodie" Lisztől, előadja Timanoff V. k. a. 2) „Tarantella" Wieuxtempstől, előadja Seydel T. k. a. 3) „Katonai induló" Schubert és Taussigtól, előadja Timanoff V. k, a. Kezdete 7 órakor.

— **Egy községi** faiskolára Kolozsvárnak, hol még csak a szép álmok közé tartozik az utczák befásitása, nagyobb szüksége mint bármely városnak. Egy illő faiskola felállitását megrendeli a törvény, már egy évvel ezelőtt telket is adott hozzá a gazdasági egylet, megsürgette berendezését lapunk is, de könnyebb munka volna a Feleket elhordani, mint a mi nemes tanácsunkat valamely helyes intézkedés végrehajtására rávenni. Most meglepetéssel halljuk, hogy egyik fáradhatatlan szorgalmáról ismeretes tanácsosunk agyában, a kinek ressortjához ezen ügy tartozik, megfogamszott az akarat a kert rigolizálására, a mi nélkül nem lehetne a kertet beültetni. Kilátásunk van tehát reá, hogy az akarat egy év mulva elhatározássá érlelődik s ehez egy évre a rigolirozás is meg fog kezdetni; mi tekintve az illető eddig tapasztalt szorgalmát, meglepő gyorsaságnak jelezhető.

— **A kolozsvári** iparműtörténelmi kiállitásra beküldött történelmi okmányokat Szahó Károly egyetemi tanár ur a rendező bizottságtól elkérvén, beható tanulmánya tárgyává tetfe, hogy annak idejében azokat a magyar történetirás, különösen pedig a székelység historiája megirásánál értékesithesse. Ezen okmányoknak tudvalevőleg csak igen csekély részét állithatta ki a rendező bizottság közszemlére, beküldői azonban meg lehetnek nyugodva, mert igy is értékesitvék a legilletékesebb kezek által.

— **„Álmok álmadója"**. Ez a czime azon regénynek, melyet Asbóth János ur, az „Ébredés" balsorsu exszerkesztője legujabban irt. Nekünk nincs szerencsénk a könyvet ismerni, de a „P. N." részletesen ismerteti azt. A részletekben talál kiváló szépséget is, de az egészszel nincs megelégedve s a többek közt ezeket irja: „A ki irodalmi viszonyainkban járatos, ha elolvassa Asbóth művét, bármint igyekszik nem látni azt a mit szerző láttat, mégis észre kell vennie a nagyon benső összefüggést a regény — (nevezzük egyelőre annak) a regény képzelt hőse és a szerző való egyénisége közt. E felfedezés bizonynyal csak növelhetné a mű érdekességét, ha szerzőnek több tapintata lett volna a nyilvánosságra hozott részletek megválogatásában, ha kevesebb igénynyel ült volna iróasztalához, mikor e nagyon is korai önéletrajz elkészitésére gondolt. Ha rontja az illusiót az elbeszélés pongyolasága, mely nagyon kevés érzéket árul el a müvészi szép iránt, határozott visszatetszést szül az egésznek szellеme, mely a záradék férfias szavaira sem oszlik el, bár sokszor megenyhül a részletek kiváló szépségeiben, melyekkel a mű folyamában többször találkoznunk. Darvady Zoltán (ez a regény hőse) egy álmadó, ki álmodik nagyságról, költészetről, szerelemről, hogy végre mindebből kiábránduljon s belássa, hogy számára csak egy czél van, az életben: a kötelesség teljesitése! Főlöttébb érdekes processus, — csak az a baj, hogy Asbóthnál nem kapjuk a kiábrándulás lélektani képét, sem a hős folytonos vergődésének találos, érthető, világos indokolását. Ennek hiányában Darvady Zoltán ugy áll előttünk, mint egy önmagával eltelt nyügös nagy gyermek, ki a csillagokat le akarná szedni ujjával, s mert nem birja, sirva fakad; ugy áll előttünk, mint az ambitió holdkórosa, ki nagy tehetség néikül a lángész pályája után sovárog; mint lázbetegje a hiuságnak, ki él-hal a csillogásért s eladná magát bármikor a sátánnak, ha cserében egy halhatatlan drámát vagy regényt kapna tőle. Ez a Darvady akaratlanul egész typust képvisel, typusát azoknak, kiket a halhatatlanság vágya, a dicsőség, a brillirozás szomja Tantalusokként gyötör, a nélkül hogy teremteni, alkotni tudnának valamit, kikben a nagy geniek minden törekvése megvan genie nélkül, ugy hogy a törekvés csak arra szolgál, hogy saját őrjöngő ambitiójuk lángjában megégesse őket.

— **A kolozsmegyei** tanitótestület által kiadott „Család és Iskola" czimü nevelés- és oktatásügyi szakközlöny most lépett a IV-ik évfolyamba. A szerkesztőség s a tanitótestület 3 év óta áldozatot sem kimélt, csakhogy organumával a hazai tanügynek szolgálatot tehessen. Hogy pedig e lap a jövőben még sikeresebben betölthesse hivatását, a kiadó-egylet a szerkesztőség belmunkatársaiul olyan szakférfiakat nyert meg, kiknek neve elég kezesség arra, hogy a vállalat becsülettel fogja megállni helyét. A lap előfizetési dija egy évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kr.

— **A jégpályán** minden héten vasárnap és csütörtökön déli 12 órától 1 óráig a helybeli katonazenekar vig keringői és indulói mellett foly a korcsolyázás. Daczára a nagy hidegnek, többnyire szép számu közönség bámulja a kedves és egészséges mulatságot, mely látványnak is felér bármely tánczvigalommal. Nőink reptükben a sik jegen a friss légtől kipirult arczokkal kétszeresen szépek s azt meg kell adni, hogy Kolozsvárnak igen sok kitünő korcsolyázónője van. A közelebbi alkalommal egy kis koszorut is fogunk összefüzni neveikből.

— **A kolozsvári** országos nemzeti szinház műsora 1878. jan. hó 7-től jan. hó 14-ig. 7. Hangverseny Seydel Teréz és Timanoff V. k. a. vendégföllépte, 8. Angot asszony leánya, 9. Mátyás diák, Tóth Somaj ur vendégföllépte, 10. Troubadour, 11. Dunanan apó és fia utazása, 12. Mózes (először), vagy Don Carlos, 13. Kényes Bertók.

— **Egy fiatal** egyetemi polgár a délelőtti órákban a br. Bánffy-ház környékén a főtéren egy tiz forintosba göngyölt tekercs pénzt elveszitett. A megtaláló tisztelettel kéretik, illő jutalom mellett, az összeget e lapok szerkesztőségének átadni.

— **A jelenleg** M.-Vásárhelytt működő szinitársulat két részre oszlik, s az egyik rész Sztupa igazgatása alatt M.-Vásárhelytt marad, a másik rész pedig Szathmáry Károly vezetése alatt Szamosujvárra megy.

— **Alsófehérmegyében** tegnapelőtt ejtettek meg a tisztujitások. Alispán lett közfelkiáltással Csató János, főjegyző Török Bertalan, miután Zeyk a választás előtt visszalépett. Aljegyzők szavazattöbbséggel: Szász József, Vajna Károly, Málnási Károly, Prézsa László, Zeyk Antal, utóbbi közfelkiáltással. Szolgabirákká közfelkiáltással Fikker Ferencz, szavazattöbséggel Molnár Samu n.-enyedi járás, Teleky József kisenyedi j. Köblös Miklós m. igeni j. Imecs Dénes csombordi járás, Benkő Elek m. ujvári j. Árvaszéki elnök Duka Basil. Ülnökök: Loska Sándor, Veres Miklós, közgyám Telegdi János. Ellenőr közfelkiáltással Ludvig János. Ügyész Müller Mihály.

— **A plevnai** török foglyok és a ploiesti — predeali vasut. Románia nemcsak a plevnai hősök kiéheztetésénnk dicsőségében akar Oroszországgal osztozni, hanem — mint az augsburgi „All. Zntg." irja, — 10000 plevnai török foglyot, az oroszok engedélye mellett, a Brassó felé vezető ploiesti-predeali vasut kiépitésénél szeretne alkalmazni mint vasuti munkásokat. A nevezett német lap e közleményéhez hozzá teszi, hogy e tervből mégis aligha lesz valami, mert a szomszédos Magyarország nagy török rokonszenve miatt veszedelmes lenne Brassóhoz oly közel oly tekintélyes számu török hadifoglyot foglalkoztatni.

— **Arany János** nagy költőnk, kinek elvonultságát évek óta sinylette szépirodalmunk, — mint a „P. N." irja — nemsokára egy kisebb elbeszélői müvet is tog nyilvánosság elé bocsátani, talán mint felolvasást a Kisfaludy-társaság nagy gyülésén. Továbbá prózadolgozatait már sajtó alá rendezte az akadémia könyvkiadó vállalata számára.

— **Simor János** herczegprimás a lefolyt év alatt jótékony czélra összesen 80,700 frtot adományozott, mely összegben nem foglaltatnak ben az érsekujvári templomépitésnek 25,000 forintra terjedő költségei, sem azon magán adakozások, melyekben a személyesen megjelenni szokott fensőbb s alsóbb osztályu mindenremü szükölködők naponkint részesülnek s mely kiadások egy év lefolyta alatt jelentékeny összegre rugnak.

— **Megjelent** a **„Figyelő"** januári füzete következő tartalommal. Mikes Kelemen müveiről, Abafi Lajostól. — A XVI. század egyházi lyrája, Bodnár Zsigmondtól. — Szent Hilarius. Haraszti Gyulától, — Fabián Gábor, Abafi Lajostól. — Alvinczi Péter akrostichonja, Thalóczy Lajostól. — Bacsányi életrajzához, Bayer Ferencztől. — Kazinczy Ferencz levelei Cserei Farkashoz, Horváth Dömétől. — Kovács Pál, Beöthy Zsolttól. — A magyar verstanhoz I. Kovács Ferencz levele Horváth Ádámhoz. Abafi Lajostól. — Kölcsei Ferencz levelezése Ormós Lászlóval, Abafi Lajostól. — Irodalomtörténeti repertorium, idősb Szinnyei Józseftől. — Kisebb közlemények: Rabelais és kora. — A magyar nyómdászat történelmi fejlődése. — Folyóiratokról.

— **Az elnök ne tudna ferblizni?** Komikus jelenet volt tegnapelőtt a budapesti törvényszék előtt. Recher József, Walter Ferencz és Gyalog Károly kávések arról voltak vádolva, hogy helyiségeikben tiltott játékokat engednek. Szathmári főpincér, mint tanu, ugy vall, hogy az elnök a „műszavakat" sehogysem képes megérteni és többször ismétli: a „schwartz", a „Stier", mit jelent? Midőn utoljára ezt a kérdést intézi a tanuhoz: „Hát mi az vizi besser?" A tanu szemhunyorgatva oda mosolyog az elnökre: „Ugyan ne izéljen a nagyságos ur, ugy tesz mintha nem is tudna ferblizni".

— **Benedek Sándor** altábornagy meghalt. A hadsereg legkitünőbb katonái egyikét veszti el az elhunytban. Magyar ember volt s hosszu ideig szolgált a hadseregben. Az 186³/₄ schleswig-holsteini hadjáratban tüntette ki először magát egy fényes roham vezénylése által. Az utóbbi időben a haditörvényszék elnöke volt. Mintegy két héttel ezelőtt tyukszemét vágta ki s megmetszette lábát. A sebet kezdetben nem igen vette figyelembe; az azonban csakhamar üszkösödésbe ment át s az altábornagy halálát okozta. Benedek táborszernagyhoz, az 1866-iki hadjárat fővezéréhez semmiféle rokoni viszonyban nem állott.

— **Az uralkodó** fejedelmek életkora a következő: IX. PIUS ő Szentsége kora: 85 év, 7 hónap és 20 nap, Vilmos, német császár 80 év, III. Vilmos, hollandi király 60, IX. Keresztély dán király 59, II. Sándor, orosz czár 59, Viktoria, angol királynő 58, Viktor Emanuel, olasz király 57, I. Károly, würtembergi király 54, II. Pedro, braziliai császár 52, Albert, szász király 49, II. Oszkár, svéd király 48, I. Ferencz József 47, II. Lipót, belga király 42, I. Lajos, portugal király 39, Abdul Hamid ottomán császár 35, II. Lajos, bajor király 32, I. György görög király 32, XII. Alfonz, spanyol király 20.

— **A párisi Theatre** Lyrique, mely a maga idejében közkedvességnek örvendett, igazgatójával az ismert Vizentinivel együtt tönkre jutott. Az igazgató jónak látott egy jelentést terjeszteni a szinházi bizottság elé, melyből kiderül, hogy mily óriási összegbe kerül az efféle müintézet vezetése Párisban. Vizentini 1876. május 5-én vette át a szinház igazgatását és ez idő alatt 120-szor adatta elő Massé „Pál és Virginiá"-ját, mig a többi 245 előadást ismétlések és kevésbbé jól fogadott ujdonságokkal töltötte ki. A „Pál és Virginia" jövedelme 720.000 frank volt, a többi 245 darabé 367.500 frank, az állami segély 195.000 frank, az operai segély 30,000 frank, más segélyezések 100,000 frank és igy Vizentini összesen 1,412,000 frankot szedett be, s minthogy 500,000 frankkal adós maradt, tehát közel két millió frankot költött el alig egy év alatt. Pedig a „Pál és Virginián" kivül egy drága kiállitásu operát sem adatott elő. A bukást főleg az idézte elő, hogy Bardout ur, a szép müvészetek ministere, megtagadta a subventió fölemelését. A Theatre Lyrique tehát megszünik dalmüszinház lenni s az lesz, a mi előbb volt: Gaité szinház, mely valami magánvállalkozó kezében kizárólag operetteknek és népszinműveknek volna szánva. A szinházat január 8-án nyitják meg Offenbach „Orfeus az alvilágban" czimü operettejével, s minthogy Vinzentininek sikerült kiegyezkedni hitelezőivel, továbbra is ő marad az igazgató.

NEMZETI SZINHÁZ.

Kolozsvártt, vasárnap január 6-án 1878.

Bérlet 94-ik szám.

A VRESHEAJU.

Eredeti népszinmű népdalokkal, 3 felvonásban. Irta: Lukácsy Sándor, zenéjét szerkesztette Erkel Elek.

SZEMÉLYEK:

Özvegy Sajgóné	— — —	Krasznainé.
András, fiai	— — —	E. Kovács Gyula.
Ferke, fiai	— — —	Vidor Pál.
Boglár Ágnesné	— — —	E. Kovács Gy.-né.
Zsófi, leánya	— — —	Ditróiné E. M.
Keszeg Mihály	— — —	Szentgyörgyi.
Bálint fia	— — —	Krasznai.
Koppancs Misa	— — —	Ditrói.
Szilaj Kata, unokája (vereshaju)		Balogh Györgyné.
Veréb Jankó, árva fiu	—	Kassai.
Szemes Borcsa, özvegy menyecske	— — — —	Boér Hermin.
Csinos Julcsa	— — —	Batekné.

Vendégek, falusi nép, munkások. Történik egy tiszavidéki faluban és környékén.

Kezdete pontban 7 órakor.

A „KELET" magán-táviratai.

Feladatott **Budapesten** jan. 5. 11 ó. — p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra jan. 5. 11 ó. 36 p. d. e

A „Temps" irja: Oroszország direkte akar a portával alkudozni. Angliának kijelenti, hogy a czárt igéretei után csak Anglia magatartása kényszeritheti, hogy Konstantinápoly alatt kössön békét.

Anglia a Dardanellák megnyitását nem engedi.

Hirlik, Comovon az ángol parlamentből kilép, eddig védte a békés irányt.

A porta tiltakozott Görögország esetleges részvéte ellen a békealkuban.

A török parlament feliratban bizalmatlanságot akar szavazni a kormánynak a hadiactióba való elegyedéséért.

Horvátország a párisi kiállitáson nem akar részt venni, mert a tárgyak felirata magyar lesz.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Hivatalos.

Sz. 3536. (4) (1—3)
tkk. 1877.

Árverezési hirdetmény.

A sz.-udvarhelyi e. f. kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről, közhirré tétetik, hogy ügyvéd Bokros Eleknek mint néhai Fiátfalvi és Alsó-Boldogasszonyfalvi birtokos Alsó Zsigmondné, született Jánosi Rózália hagyatéka gondnokának kérelmére, a kolozsvári kir. törvényszék mint hagyatéki biróság, néhai hagyatékához tartozó a Fiátfalvi 14-ik számu telekjkönyvben és az Alsó-Boldogasszonyfalvi 152-dik sz. telekjkönyvben A + alatt foglalt következendő ingatlanok és pedig: 2?, 23, 400, 401. 446/1, 588, 627, 668, 669, 671/2, 673, 674, 720, 812, 823, 976, 977, 1187, 1260, 1420, 1421, 1550, 1893, 1908, 1909, 1949, 2000, 2001, 2002, 2009, 2012, 2024, 2062, 2201, 3169/2, 3185, 3186, 3253, 3254, 3436, 3443, 3584, 3732, 3733, 3734, 3943, 4012, 4014, 4019, 4040, és 4087 hrsz. a. felvett és az Alsó-Boldogasszonyfalvi 152-ik sz. telekjkönyvben foglalt 415, 509, 510, 511, 542 *a*, 542 *b*, 543, 546, 1472, 1919, 1936, 1937, 2171, 2172, 2904, 3074, 3077, 3080, 3306, 3316, 3555, 3812 és 3813 hrsz. a. minden ezen birtokokhoz tartozó régálé, valamint más jogok és más javadalmak

az 1878. èvi februárius-hó 13-ik napjának délelőtti 10 órája,

alulirt kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság irodájában megtartandó nyilvános árverezésen, következö feltételek alatt engedélyezte és e szerint eladatni fognak, ugymint:

2-szor: Az elsö pontban irt birtokok együtt, vagy külön-külön bocsáthatók árverezés alá.

3-szor: A felkiáltási ár 6000 frt o. é., venni szándékozó köteles a felkiáltási ár 15-%-ot készpénzben, vagy értékpapirokban az árverező biztos kezéhez letenni, mely összeg kötbér gyanánt szolgál és a vásárló által fizetendö legutolsó részletbe leend betudandó.

4-szer: A vételár négy részletben leend a hagyatéki bírósághoz fizetendő és pedig egy negyede az árverezés után három hó mulva, második negyede hat hó mulva, harmadik negyede kilencz hó mulva és negyedik negyede egyév mulva.

5-ször: Vásárló köteles a fizetendö vételár után, az árverezés napjától a fizetés napjáig 6% kamatot fizetni.

6-szor: A vásár tárgya ingatlan tulajdon és birtokjoga az árverezés jogerőre jutása után, azonnal átszáll vásárlóra, köteles azonban a vételárt egyidejüleg teljes biztositást nyujtó telekkönyvi jelzáloggal biztositani.

7-szer: A legtöbbet igérőt, igérete a leveretés után azonnal kötelezi, a tömegre nézve azonban csak a hagyatéki biróságnak az örökösök képviselői kikérdeztetése után adandó jóváhagyása után válik kötelezövé.

Mely nyilatkozatnak azonban az árverezéstől számitva **30 nap alatt,** a biróság részéről meg kell történni, mert különben az árverezési igéret elfogadottnak fog tekintetni.

8-szor: Minden ezen vásár ügylettel járó bélyeg és átruházási illetékeket vásárló sajátjából tartozik hordozni.

9-szer: Mindazon örökös, kinek a hagyatékhoz 1/15 részben igénye van, fel van jogositva bánatpénz nélkül árverezni.

Venni kivánók a fenni feltételek alapján, az árverezéshez szólhatnak.

Kir. törvényszéki elnök FLÓRIÁN.

A kir. trvszék mint tlkvi hatóságnak Sz.-Udvarhelytt, 1877, sept. 20-kán tartott üléséből.
TAMÁSI PÁL, jegyző.

Nem hivatalos.

EGÉSZSÉG, IFJUI ÉLETERŐ ÉS SZÉPSÉG
ESZKÖZLÉSÉRE LEGHASZNOSABBNAK ELISMERTETTEK ÉS AJÁNLTATNAK
A LONDONI-, PÁRISI- ÉS BÉCSI VILÁGKIÁLLITÁSOKON
KITÜNTETETT GYÓGYSZERES ILLATSZEREK, MELYEKET FELTALÁLT ÉS KÉSZIT

BÁNYAY LITERÁTI KÁROLY
DIPLOMAT. GYÓGYSZERÉSZ KOLOZSVÁRTT.
Ő Felsége I. FERENCZ JÓZSEF cs. királyi szabadalommal jutalmazta az EGÉSZSÉGI és SZÉPITŐ ILLATSZEREK FELTALÁLÁSÁÉRT.

„VICTORIA PARFÜM."
Egészséget, szépséget, életerőt s ifjui tehetséget eszközöl.
Csak ez az egyetlen a világkiállitásokon kitüntetett gyógyszeres illatszer bir azon csodahatással, hogy hölgyeket és férfiakat megifjit és ifjaknak tartós egészséget és szépséget biztosit.
Az arczon képződött ránczokat elsimitja, himlőhelyet, szeplőt, májfoltokat és bőrverességet elenyészteti s az arcznak tiszta finom fehér bőrét és ifjuságát eszközli.
Mosdó vizbe vegyitve a gyengült szemeket, lélegző mivszereket, testi és nemi részeket erősiti, eleveniti s állandó ifjui tehetséget és életerőt biztosit.
Fürdőkbe vegyitve az emberi test külső és belső szervezetére a legüditőbb hatásu.
Főfájásokat (Migraent) és köszvényes szenvedéseket megszüntet, s kellemes alvást idéz elő és legegészségesebb füstölő szesz. — **140** grammu nagy üveggel: Ára **1** frt **40** kr.
Ezen illatszert ő Felsége ERZSÉBETH császárné és királyné legmagasabb elismeréssel palotafüstölőül elfogadni kegyeskedett.

AROMATIN SZÁJVIZ.
Ez a legkellemesebb szájlehelletet eszközli, a foghust szilárditja, a lógult fogakat megerősiti, a fogakat tisztitja, s romlástól megóvja és fogfájás ellen ez a leghasznosabb gyógyszer. Egy **140** grammu nagy üveggel: Ára **1** frt. **25** kr.

ÁMÁNTINÉ SZÉPITŐVIZ.
Szeplőt, májfoltot, bőrverességet eltávolit s az arcz- és testbőrnek azonnal csodaszépséget eszközöl.— **140** grammos üveggel: Ára **1** frt.

ÁMÁNTINÉ ARCZPOMÁDÉ.
Szeplőt, májfoltot és pattanásokat eltávolit és finom arczbőrt idéz elő. Porczellán fedős tégejjel: Ára **1** frt.

ERDÉLYI FLORA POMÁDÉ.
A hajat szépiti és őszüléstől óvja. Érczfedős üveg tégelyben: Ára **60** kr.

„JUVENTAS HAJIFJITO."
Ezen ártalmatlan hajszinező illatszesz csak egyszeri használata után is, az ősz haj, szakál, bajusz és szemöldök ifjukori természetes szőke-, barna- vagy fekete szinét rögtön visszaadja. Törölközőt és vánkost nem szennyez s a napontai mosdások után is az ifjukori hajszine több hónapokig tartósan marad. — Használati eszközökkel és utasitással dobozba rendezve: Ára **3** frt o. ért.

BALSAMIN HAJESSENTIA.
Ez a hajkorpát rögtön eltisztitja, a haj töveit erősiti s a haj kihullását megszünteti. — Egy nagy **140** grammu üveggel: Ára **1** frt **25** kr.

KITÜNTETETT HAJNŐVESZTŐ
BALSAMIN POMÁDÉ.
Ez a legbiztosabb szer a haj növése elősegitésére és a haj erősitéséül. Bronzfedős fehér tégelyben: Ára **1** frt.

BRILLIÁNS FOGPOR.
A fogakat hófehérre tisztitja, — odvasodástól és büzösödéstől megóvja. Védjegyes nagy dobozzal, 100 gr. Ára **1** frt.

RADICAL BALZSAM:
TYÚKSZEMIRTÓ GYÓGYSZER.
Mely által a „Tyukszem", fájdalom és metsző eszközök nélkül gyorsan és gyökeresen eltávolitható. Ára **1** frt.

KITÜNTETETT és LEGJOBBNAK ELISMERT
MAGY. NEMZ. BAJUSZPEDRŐ.
Ez a legkedveltebb, szilárdul összetartó s tetszés szerinti hajlékonyságáért; a bajuszt nem tépi, sőt növeszti. — Védjegyes érczdobozzal, szőke vagy barna szinü: Ára **40** kr.

VÉNUS SZÉPSÉGPOR.
Ez az arcznak és a test bőrének bámulatos szépséget, tartos finom simaságot idéz elő rögtön és minden kiütést eltávolit. Védjegyes nagy dobozzal, 100 gram. Ára **1** frt.

Minden edényen domboru betükkel van jegyezve: BÁNYAY L. K. KOLOZSVÁRT.

Megrendelések: Posta utalványra, vagy utánvétellel azonnal megküldetnek BÁNYAY LITERÁTI KÁROLY Kolozsvárról, s kapható: Budapesten Török József ur gyógyszertárában, és Kertész és Eisert, Sárkány J. M. — N.-Váradon: Huzella Mátyás és fiai. — Debreczenben: Szepessi. — Nagy-Szebenben: Albrecht Adolf.— Brassóban: Malcher A.— Segesvárt: Teutsch.— Maros-Vásárhelyt: Csapó Sándor uraknál. — Bécsben: a magyar királyhoz czimzett gyógyszertárban.

Ezen kitüntetett gyógyszeres illatszerek hasznosságáról való hivatalos elismerések tanusitásai közölve vannak „A MÉTER ÉS RÉGI MÉRTÉKEK KÖNNYEN ÉRTHETŐ ÁTSZÁMITÁSA" czimü zsebkönyvben; kiadta BÁNYAY L. KÁROLY Kolozsvárt.— Bolti ára **20** kr. (442) (2—*)

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ-FORRÁS
A leghatásosb valamennyi keserüviz között.
Hatásában az által különbözik előnyösen a többi ismert keserüviztől, hogy kisebb adagokban hatásos s hosszabb használata nem okoz utóbajokat. Bécs, 1877. **Dr. Leidesdorf Miksa tanár.**
Valamennyi budai keserüviz között kellemes ize és jeles hatása által tünik ki: gyomor- és bélhurutnál, megrögzött székrekedésnél, alhasi vérpangásnál, valamint vértolulásoknál, aranyérnél, étvágytalanságnál, stb. 1877. aug. 25-kén. **Dr. Kiss Sándor,** a budai közkórház igazgatója.
Különösen az által tünik ki, hogy enyhén keserü, nem kellemetlen izü és hogy még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat és emésztést. Budapest, 1877. **Dr. Korányi** tanár s kir. tanácsos. (458) (3—6)
A hatás kivétel nélkül gyors, biztos és fájdalom nélküli. Würzburg 1877. **Dr. Báró Lichtenfels Scanzoni,** tanár s kir. tanácsos.
Készletben minden ásványviz-raktárban. Nyomtatványok stb. ingyen, a szétküldési igazgatóságnál Budapesten.
Rendes adag: egy fél borpohárral.

(28) (101—*)
Gummi és halhólyagból készült
óvszereket (**Cottons**)
utánvétellel titoktartás igérete mellett, duczetjét 2 frtól 6 frtig, küld **J. N. Schmeidler** gummi gyáros **Bécsben**, VII. **Bezirk Stiftgasse Nr. 19.**

A Diána-fürdői intézetben
minden időtájban igénybe vehetők, a legkényelmesebben ellátott
porczellán és rézkádos melegfürdők,
ez utóbbiak nagyobb kényelem végett, főképpen gyengélkedőknek és betegeknek, azonnal házhoz is vitetnek.
Ugyszintén a jó hatásu **gőzfürdő** számtalan bántalmakban, különféle kitünő meleg és hideg zuhanyokkal, naponta a legillendőbb árban élvezhető. A hazamenetelre egy kocsi általi szállitásról is van gondoskodva. (5) (1—*)
A mit is ezennel tisztelettel a t. cz. közönségnek számos részvétel végett, tekintve a tetemes kiállitási költségeket, tudomására juttatni kötelességének tartja
Kolozsvárt, 1877. **A Diána-fürdő igazgatósága.**

(439) (9—50)
Űzlet-megszüntetés
miatt
általános kiárusitás!
A jelenlegi kedvezőtlen időviszonyok miatt, elhatároztam régen fennálló és jó hirnek örvendő
divat-árú-űzletemet véglegesen megszüntetni.
Ezen üzlet, melynek készletét csak most újitottam meg, **gazdag választékkal rendelkezik**, minden kigondolható **divat** czikkekkel, **selyem-, gyapjú-, szőr-, gyapott-** és **vászon—kelmékkel, kész férfi-** és **női-fehérnemükkel, szalagokkal, lábbelik, keztyük, asztalnemük, paplan, matrátz, pipere** s számtalan itt elé nem sorolható árukkal sat. sat. s remélem, hogy miután az **üzletfelhagyási** szándék gyors keresztülvitele tekintetéből, az árakat aránylag igen **jutányosokra, sőt tetemesen leszállitottakra szabtam,** a n. érd. városi és vidéki **női** és **férfi** közönség minden igényének teljes megelégedésre leszek képes megfelelni.
Gamentzy János,
főtér gróf Teleki Domokos-ház Kolozsvártt.

Stein János
könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:
NAPTÁRAK 1878-ra.

ERDÉLYI KÉPES NAPTÁR
1878-dik közönséges évre.
Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.
XIX. Évfolyam,
Számos képpel. Ára 30 kr.
Postán küldve 36 kr.

Az Athenaeum nagy képes naptára
Szerkeszti Concha Károly.
Tizenkilenczedik évfolyam, számos fametszvénnyel.
Ára 1 frt.

István bácsi naptára,
vagyis családos házigazdáknak és gazdasszonyoknak, népnevelőknek, helység előljáróknak, iparosoknak és földmivelőknek való képes kalendárium. Alapitá Májer István. Szerkeszti Kőhalmi Klimstein József tanár. Huszonharmadik évfolyam. Ára 50 kr.

Lidércz naptár.
Tizenhetedik évfolyam. Ára 60 kr.

A nép zászlója naptára.
A magyar-nép számára. Szerkeszti Áldor Imre. Tizedik évfolyam. Ára 40 kr.

Kossuth naptár.
Szerkeszti Honfi Tihamér. Nyolczadik évfolyam. Ára 40 kr.

Falusigazda naptára.
A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanitók számára. Többek közremüködésével. Szerkeszti Máday Izidor. Tizenegyedik évfolyam. Ára 80 kr.

BÜCSÁNSZKY ALAJOS nagy képes naptára. XXXI. év folyam	— frt 40 kr.
CSALÁDI NAPTÁR. Huszonegyedik évfolyam .	— frt 80 kr.
A „MAGYAR POLGÁR" nagy naptára, az erdélyi részek tiszti czim tárával . . .	— frt 60 kr.
A „MAGYAR POLGÁR" kis naptára . .	— frt 25 kr.
„FORTUNA" a szerencse istennője. Lottó naptár 90 fametszvénnyel	— frt 65 kr.
GAZDASÁGI KÖNYVVITELI NAPTÁR. Második évfolyam. Szerkeszti Kodolányi Antal .	1 frt 50 kr.

Általánosan kedvelt diszkötésü zsebnaptárak 1878-ra.

Határidő naptár.
Mindennemü hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, utazók és üzérek számára 1878. Ára csinos kötésben 1 frt 20 kr.

Naptári jegyzék könyvecske gazdák számára.
Szerkeszti Jurenák Aurél. Ára 1 frt.

Gazdasági zsebnaptár.
Szerkeszti Kodolányi Antal „Magyar gazdák évkönyve" czimü gazdasági szakkönyv melléklettel 2 frt.

JEGYZÉK NAPLÓ GAZDÁK SZÁMÁRA. Szerkeszti Máday Izidor. Hatodik évfolyam .	1 frt 20 kr.
JEGYZÉK NAPLÓ mindenki számára. Hatodik évfolyam	1 frt 20 kr.
TANITÓK ZSEBNAPTÁRA. Szerkeszti György Aladár. Harmadik évfolyam . . .	1 frt 20 kr.
ORVOSI ZSEBNAPTÁR. Szerkeszti Hochhalt Károly. Kilenczedik évfolyam . . .	1 frt 20 kr.
ORVOSOK ZSEBNAPTÁRA. Szerkeszti id. dr. Purjesz Zsigmond. Ötödik évfolyam . .	1 frt 50 kr.
HÖLGYEK NAPTÁRA. Szerkeszti Huszár Adolf Hatodik évfolyam	1 frt 80 kr.
JOGÁSZ NAPTÁR. Szerkeszti Szántó József. Második évfolyam	1 frt 50 kr.

Fali- és egyébb irodai naptárak 1878-ra.

NAGY FALI NAPTÁR	30 kr.
KIS FALI NAPTÁR	20 kr.
CZETTEL szab. előjegyzési naptára . . .	80 kr.
FROMME'S TAGES-BLOC-KALENDER . . .	50 kr.
Ugyanaz kisebb	50 kr

(480) (3—6)

POZDECH JÓZSEF

harangok uj felszerelésének és harangállványok feltalálója, kir. szab. fuvógyárnok és nagyszerkovács **Budapesten, VI. ker., gyár-utca 16. sz.** saját házában, ajánlja találmányait a tisztelt épitészek és érdekeltek becses figyelmébe. Tisztelt épitészek akármikor megtekinthetik gyáramban a különféle mintákat, harangok felszereléséről és tornyok berendezéséről.

Elkészit saját szab. modora szerint uj harangokat. Ezen modor alkalmazásánál a harang nem repedhet meg; 24-szer tovább tart mint a régi felszerelésnél, megtartja eredeti tiszta hangját. Szük tornyokban nagy harangok is alkalmazhatók; a falazatok semmi rezgést — a melyet a régi felszerelésnél kikerülni teljes lehetetlen — nem szenvednek s a harangozáshoz hatodrésze sem szükségeltetik azon erőnek, mely a régi módnál. Számtalan bizonyitvány igazolja ezt.

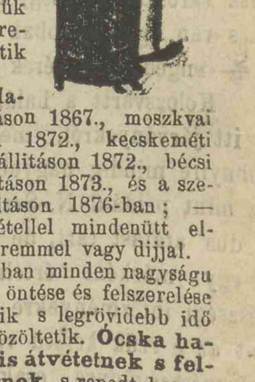

Ezen uj felszerelési modornak célszerüsége s előnye annyira el van ismerve, hogy nemcsak Magyar-, Erdély-, Osztrák-, de Bajor-, Szász-, Franciaországban és Szerbiában is a feltaláló harangokat felszerelt és szállitott. — Ki lett pedig ezen találmány tüntetve két izben már ő Felsége a király által két rendjellel a következő helyeken: Magyar iparegyesület által 1847., magyar gazdasági egyesület által 1857., Londoni kiállitáson 1862., győrvidéki kiállitáson 1865., m. orsz. gazd. egyes. kiállitása által 1865., bécsi kiállitáson 1866., párisi világkiállitáson 1867., moszkvai kiállitáson 1872., kecskeméti ipar-mükiállitáson 1872., bécsi világkiállitáson 1873., és a szegedi kiállitáson 1876-ban; — kevés kivétellel mindenütt elsőrendü éremmel vagy dijjal.

Árjegyzékek kivánságra dijmentesen küldetnek.

Gyáramban minden nagyságu harangok öntése és felszerelése elvállaltatik s legrövidebb idő alatt eszközöltetik. **Ócska harangok is átvétetnek s felszereltetnek**, s repedt harangok illő ár mellett uj harangokkal átcseréltetnek.

Továbbá ajánlja az ujonnan feltalált **harangállványait kovácsolt vasból**, melyek sokkal kisebb tért foglalnak el és szilárdabbak mint a faállványok. — Az első magyar, ugy bel- mint külföldön legjobb hirnévben álló

fuvó-gyáram

kovácstüzhelyeket dus választékban késziteheti. Mindenféle horgonyok és satuk kijavittatnak, ülők elkészittetnek acéloztatnak; készülnek továbbá kovács-, lakatos-, kőbányai szerszámok, malom-tengelyek, láncok, kalapácsok, harangütők stb

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdájában az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvártt.

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.